

**ΤΟ "ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ" (ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟ)
ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ ΠΑΡΑΚΑΜΠΥΛΙΩΝ (1904-1910) ΚΑΙ
Ο ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΟΣ**

Φωτίου Ι. Μάλαινου*

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στα αρχεία του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Αγρινίου σώζεται ο «Γενικός Έλεγχος Αποτελέσματος Ενιαυσίων Εξετάσεων» (1904–1910) του Ελληνικού Σχολείου Αγίου Βλασίου του Δήμου Παρακαμπυλίων Ευρυτανίας (σήμερα Δημοτικής Ενότητας Παρακαμπυλίων Δήμου Αγρινίου του νομού Αιτωλοακαρνανίας).

Μετά από μελέτη του αρχειακού αυτού υλικού, παρουσιάσαμε ανακοίνωση με τίτλο: «Τό Έλληνικόν Σχολεῖον (Σχολαρχεῖο) Ἁγίου Βλασίου Παρακαμπυλίων (1904-1910)», στα πλαίσια των εργασιών του συνεδρίου που πραγματοποίησε στις 19 και 20 Ιουνίου 2010 ο Δήμος Παρακαμπυλίων με θέμα: «ΠΑΡΑΚΑΜΠΥΛΙΑ: ΧΘΕΣ-ΣΗΜΕΡΑ-ΑΥΡΙΟ». Οι εργασίες του συνεδρίου έγιναν στον Άγιο Βλάσιο, την Ποταμούλα και το Φράγμα Κρεμαστών του τότε Δήμου Παρακαμπυλίων.

Με την παραπάνω ανακοίνωσή μας φέραμε για πρώτη φορά στο φως ιστορικά στοιχεία γύρω απ' την εκπαίδευση και γενικότερα την κοινωνία του Αγίου Βλασίου και της ευρύτερης περιοχής της δεκαετίας του 1900. Στη διετία όμως που πέρασε, αφότου πραγματοποιήθηκε το συγκεκριμένο συνέδριο, συνεχίσαμε τη σχετική έρευνα, με αποτέλεσμα να προκύψει η παρούσα εργασία ως διεύρυνση και επέκταση της αναφερθείσας ανακοίνωσης.

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΥ

Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση των στοιχείων, που συγκεντρώσαμε για το Ελληνικό Σχολείο (Σχολαρχείο) Αγίου Βλασίου, θεωρούμε αναγκαία μια γενική αναφορά στο θεσμό του Ελληνικού Σχολείου.

Το «Έλληνικόν Σχολεῖον», κοινώς Σχολαρχείο ιδρύθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα της 31-12-1836 κατά το πρότυπο του λατινικού σχολείου (Lateinschule), που εκείνη την εποχή λειτουργούσε στη Βαυαρία, απ' όπου και μεταφυτεύτηκε στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα από τους Βαυαρούς του Όθωνα.

---

* **Ο κ. Φώτιος Ι. Μάλαινος** είναι θεολόγος, φιλόλογος, Διευθυντής 1ου Γενικού Λυκείου Αγρινίου, Μτ ιστορικής Θεολογίας

Η φοίτηση σ' αυτό διαρκούσε τρία χρόνια, αλλά, όταν οι περιστάσεις δεν το επέτρεπαν, μπορούσε να λειτουργεί και ως διτάξιο (άρθρο 3).

Στο Ελληνικό Σχολείο εγγράφονταν οι απόφοιτοι του τετρατάξιου Δημοτικού Σχολείου, το οποίο τα χρόνια εκείνα αποτελούσε τον πιο διαδεδομένο τύπο Δημοτικού Σχολείου. Όσοι τελείωναν εξατάξιο Δημοτικό Σχολείο, είχαν το δικαίωμα να εγγραφούν κατευθείαν στην Γ' τάξη του Ελληνικού Σχολείου¹.

Ο κύριος σκοπός του ήταν να προετοιμάζει τα ελληνόπουλα για το τότε τετρατάξιο Γυμνάσιο. Απέβλεπε όμως και στον περαιτέρω γνωστικό εξοπλισμό των αποφοίτων εκείνων του Δημοτικού Σχολείου, που δεν θα προχωρούσαν στο τετρατάξιο Γυμνάσιο, αλλά θα μετέβαιναν «άμέσως εις τόν κοινωνικόν βίον, ή εις θέσιν, μή άπαιτούσαν έκπαίδευσιν γυμνασίου καί πανεπιστημίου» (άρθρο 2)².

Με τα δεδομένα αυτά το «Έλληνικόν Σχολείον» ήταν ένα αυτοτελές σχολείο, το οποίο κάλυπτε το ανώτερο τμήμα του σημερινού Δημοτικού Σχολείου, καθώς και το κατώτερο του σημερινού Γυμνασίου, αποτελούσε δε τη χαμηλότερη βαθμίδα της μέσης εκπαίδευσης της εποχής εκείνης. Ότι ίσχυε τούτο φαίνεται και από την ακόλουθη ρητή πρόβλεψη του ιδρυτικού βασιλικού διατάγματος: « Όπου ύφίστανται γυμνάσια, τά έλληνικά σχολεία θέλουν πάντοτε εΐσθαι μετ' αύτῶν συνηνωμένα» (άρθρο 3)³.

Ο Διευθυντής του ονομαζόταν Σχολάρχης και απ' αυτόν έλαβε και το ανεπίσημο, πλην ιστορικά καθιερωμένο όνομα Σχολαρχείο⁴. Οι λοιποί διδάσκοντες ονομάζονταν ελληνοδιδάσκαλοι. Απ' το έτος 1892 και μετά ελληνοδιδάσκαλοι διορίζονταν μόνον όσοι εκτός απ' το Απολυτήριο Γυμνασίου διέθεταν και σχετικό πιστοποιητικό απ' την ειδική Εξεταστική Επιτροπή του Πανεπιστημίου, ενώ ο διορισμός στη θέση του Σχολάρχη απαιτούσε ανώτατες σπουδές, ήτοι κατοχή πτυχίου της Θεολογικής ή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου⁵. Η πρόβλεψη αυτή περί των τυπικών προσόντων διορισμού του Σχολάρχη μαρτυρεί και τον κυρίως φιλολογικό χαρακτήρα του αναλυτικού προγράμματος του Σχολαρχείου.

Το Σχολαρχείο καταργήθηκε με το νόμο 4373 του 1929 της κυβέρνησης Ελευθερίου Βενιζέλου (υπουργός Παιδείας Κων/νος Γόντικας), όταν καθιερώθηκαν πλέον το εξατάξιο Δημοτικό Σχολείο ως μοναδικός τύπος Δημοτικού Σχολείου και το εξατάξιο Γυμνάσιο⁶.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ ΚΑΙ Ο
ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΟΣ

Το έτος 1904 ιδρύεται για πρώτη φορά και λειτουργεί Σχολαρχείο στον Άγιο Βλάσιο, έδρα του Δήμου Παρακαμυλίων Ευρυτανίας (σημερινής Δημοτικής Ενότητας Παρακαμυλίων Δήμου Αγρινίου του νομού Αιτωλοακαρνανίας) και αποκτούν έτσι τη δυνατότητα οι απόφοιτοι των Δημοτικών Σχολείων της περιοχής να συνεχίσουν σπουδές μέσης εκπαίδευσης στον ίδιο τους τον τόπο. Επρόκειτο για γεγονός μεγάλης πνευματικής και κοινωνικής σημασίας για τους κατοίκους του απόμερου και ορεινού Δήμου των Παρακαμυλίων.

Το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου στεγάστηκε στο διώροφο και ευρύχωρο σπίτι του Λουκά Σκιαδά, εμπόρου, το οποίο βρισκόταν στο κέντρο της κωμόπολης. Ήταν κτίσμα του 1894, σύμφωνα με σωζόμενη έως σήμερα στην πρόσοψη του κτηρίου πλάκα. Ο επάνω όροφος με τα τρία δωμάτιά του χρησιμοποιήθηκε για τις διδακτικές και λοιπές λειτουργικές ανάγκες του Σχολαρχείου. Το ισόγειο εξυπηρετούσε τον ιδιοκτήτη. Το κτήριο κατά την περίοδο της γερμανικής Κατοχής υπέστη μεγάλη καταστροφή από εμπρησμό εκ μέρους των εισβολέων, αλλά αργότερα αποκαταστάθηκαν οι ζημιές του, ανακαινίστηκε και διατηρείται μέχρι σήμερα με το αρχικό του σχέδιο.

Φαίνεται όμως ότι μισόν αιώνα αργότερα, αφότου είχε φιλοξενήσει το Σχολαρχείο, η οικία του Λουκά Σκιαδά, ιδιοκτησία τώρα του γιου του Δημητρίου, διατηρούσε ακόμα στην τοπική κοινωνία ζωντανές και ελκυστικές τις μνήμες του πνευματικού της ρόλου ως διδασκαλίου. Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι οι Αγιοβλασίτες το έτος 1963 στο ίδιο κτήριο έσπευσαν και στέγασαν το νεοϊδρυθέν Γυμνάσιό τους, έως ότου το τελευταίο απέκτησε τη δική του δημόσια στέγη⁷.

Ιδρυτής και ψυχή του Σχολαρχείου ήταν ο εξ Αγίου Βλασίου λαμπρός φιλόλογος και εκπαιδευτικός Ιωάννης Κούρος του Κώνστα, ο οποίος γεννήθηκε στον Άγιο Βλάσιο το έτος 1854 (κατά τον υπηρεσιακό του φάκελο) ή το έτος 1858 (κατά τα στοιχεία εγγραφής του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών).

Μετά την αποφοίτησή του από το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Βλασίου, φοίτησε στο Ελληνικό Σχολείο (Σχολαρχείο) Αγρινίου και ακολούθως στο Γυμνάσιο Μεσολογγίου. Το 1878 αποφοιτά από το Γυμνάσιο Πατρών, στο οποίο μετενεγράφη κατά το τελευταίο έτος των γυμνασιακών του σπουδών. Το ίδιο έτος εγγράφεται στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Οι βιοποριστικές του όμως ανάγκες τον αναγκάζουν να μην προχωρήσει αμέσως στις σπουδές του, αλλά να εργασθεί ως

ελληνοδιδάσκαλος επί σειρά ετών σε διάφορα σχολεία, όπως προέβλεπε ο νόμος τότε για τους κατόχους απολυτηρίου Γυμνασίου.

Ως ελληνοδιδάσκαλος δίδαξε στο Μαρτίνο Λοκρίδος, Κεράσοβο Αγραίων Ευρυτανίας, Προυσσό Ευρυτανίας, Αγρίνιο Τριχωνίας, Καρπενήσι Ευρυτανίας, Βετόλιστα Ναυπακτίας. Παράλληλα με το διδακτικό του έργο στην επαρχία αγωνίζεται και για την πραγματοποίηση του μεγάλου του ονείρου να καταστεί πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το 1891 λαμβάνει το πτυχίο του και αναβαθμίζεται σε Σχολάρχη του Ελληνικού Σχολείου Προυσσού Ευρυτανίας. Κατόπιν υπηρετεί για μικρό διάστημα ως Σχολάρχης στο Αγρίνιο. Το εκεί Σχολείο παρέλαβε στις 31-8-1892 από τον Σχολαρχούντα Θεόδωρο Χαβέλλα και μετά την απόλυσή του από τη Δημοτική Αρχή Αγρινίου το παρέδωσε στις 19-9-1892 επίσης στο Θεόδωρο Χαβέλλα. Κατά το εικοσαήμερο αυτό, όπως πληροφορούμαστε από το «Βιβλίο Πράξεων Συλλόγου Διδασκάλων Ελληνικού Σχολείου Αγρινίου»⁸, που φυλάσσεται επίσης στα Αρχεία του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Αγρινίου, ο Ιωάννης Κούρος ασχολήθηκε κυρίως με τη διενέργεια κατατακτηρίων – εισιτηρίων εξετάσεων αποφοίτων Δημοτικών Σχολείων, καθώς και εξετάσεων μετεξεταστέων μαθητών του Σχολαρχείου. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε ότι μεταξύ αυτών που προσήλθαν ενώπιον του Κούρου για κατατακτήριες εξετάσεις ήσαν και οι Αγαμέμνων Ιωάννου Χατζόπουλος, ετών 10, αδελφός του ποιητή Κώστα Χατζόπουλου, και Ανδρέας Αναστασίου Παναγόπουλος, ετών 9, ο μετέπειτα επιφανής Δήμαρχος Αγρινίου και Βουλευτής (1883-1952).

Μετά το Αγρίνιο επανέρχεται στον Προυσσό, όπου υπηρετεί ως Σχολάρχης για επτά χρόνια (1892-1899), κατόπιν μετατίθεται στον Πλάτανο Ναυπακτίας (1899-1901), έρχεται και πάλι στον Προυσσό (1902-1904), μεταβαίνει για λίγο στη Γαβαλού Μακρυνείας (Σεπτ. 1904) και τον Οκτώβριο του 1904 αναλαμβάνει Σχολάρχης του νεοσύστατου Σχολαρχείου Αγίου Βλασίου. Εδώ κορυφώνεται το εκπαιδευτικό του έργο μέχρι το 1910, οπότε και κλείνει το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου, ενώ ο ίδιος συνταξιοδοτείται.

Ο Ιωάννης Κούρος πέθανε το 1912 αιφνιδίως αφήνοντας ορφανά τα έξι παιδιά του, απ' τα οποία τα πέντε ανήλικα. Την ανατροφή τους ανέλαβε η σύζυγός του Μαριώ, κόρη του Γιαννάκη Σαφαρίκα από τον Άγιο Βλάσιο⁹.

Η ΕΞΑΕΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΥ

Το Σχολαρχείο λειτούργησε επί έξι συναπτά έτη, ήτοι από το σχολικό έτος 1904-1905 έως και το σχολικό έτος 1909-1910, οπότε και έκλεισε λόγω της μείωσης του μαθητικού του δυναμικού .

Ο Ιωάννης Κούρος διηύθυνε το Σχολαρχείο και δίδαξε σ' αυτό καθ' όλη την εξαετία 1904-1910. Κατά τα σχολικά όμως έτη 1906-1907 και 1907-1908 στο Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου μαζί με τον Κούρο δίδαξε και ο δάσκαλος Γεώργιος Κωνσταντίνου Πυρπύλης¹⁰ .

Ο δάσκαλος Πυρπύλης καταγόταν από την Αμπρακιά Θέρμου και μετά τον Άγιο Βλάσιο δίδαξε επί σειρά ετών στο Δημοτικό Σχολείο Θέρμου¹¹.

Τα διδασκόμενα μαθήματα στο Σχολαρχείο, σύμφωνα με τον σωζόμενο «Γενικό Έλεγχο», ήταν: Θρησκευτικά, Ελληνικά, Μαθηματικά, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσική – Φυσική Ιστορία και Καλλιγραφία για την Α' τάξη. Στη Β' τάξη πέραν των ανωτέρω μαθημάτων διδάσκονταν και τα Γαλλικά, ενώ στην Γ' τάξη και τα Γαλλικά και τα Λατινικά. Ασφαλώς τη γαλλική και λατινική γλώσσα θα δίδασκε ο πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννης Κούρος, ο και Σχολάρχης.

Το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του, ήτοι κατά το σχολικό έτος 1904-1905, λειτούργησε με μόνη την Α' τάξη, η οποία απαρτιζόταν από είκοσι έναν μαθητές. Οι πρώτοι αυτοί μαθητές του Σχολαρχείου, όπως καταλογογραφούνται στην 1^η σελίδα του σωζόμενου «Γενικού Ελέγχου», είναι οι εξής :

1. Αλαφογιάννης Κων/νος του Ιωάννου από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 10, γιος κτηματία.
2. Σπυρίδων Γεώργιος από τη Χούνη, ετών 12, γιος γεωργού.
3. Παπαδημητρίου Κωνσταντία του Θ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 11, κόρη συνταξιούχου Δημοδ/λου .
4. Κούρτης Κων/νος του Μιχαήλ από τη Χούνη, ετών 16, γιος γεωργού.
5. Νταής Βασίλειος του Π. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 15, γιος γεωργού.
6. Παπανδρέου Δημήτριος από την Κερασιά, ετών 16, γιος ιερέως.
7. Αντωνόπουλος Κων/νος του Δημ. από τη Χούνη, ετών 12, γιος γεωργού.
8. Κονίδας Κων/νος του Επ. από την Καστανούλα, ετών 14, γιος γεωργού.
9. Τομαράς Λάμπρος του Δ. από το Σοβολάκου, ετών 13, γιος γεωργού.

10. Κουσιαρής Δημήτριος του Α. από το Σοβολάκου, ετών 14, γιος γεωργού.
11. Σκιαδάς Βλάσιος του Λ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος εμπόρου.
12. Σταθοχριστόπουλος Ιωάννης του Δ. από τη Χούνη, ετών 13, γιος γεωργού.
13. Γούσας Ιωάννης του Β. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 10, ορφανός.
14. Κούρτης Ιωάννης του Δ. από τη Χούνη, ετών 12, γιος γεωργού.
15. Μπουρλής Ιωάννης του Σπ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 17, γιος γεωργού.
16. Μάλαινος Δημήτριος του Ι. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 14, γιος γεωργού.
17. Παπαζαχαρίας Μιχαήλ του Ηρ. από τη Χούνη, ετών 15, γιος γεωργού.
18. Αντώνης Ηλίας του Γ. από τη Χούνη, ετών 12, γιος γεωργού.
19. Καραγεώργος Γεώργιος του Ηλία από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 13, ορφανός.
20. Κουτσαντώνης Γεώργιος του Π. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 14, γιος γεωργού και
21. Πρωτόγνηρος Δημήτριος του Χαρ. από τα Αλέστια, ετών 12, γιος γεωργού.

Από τους παραπάνω είκοσι έναν μαθητές προήχθησαν για τη Β΄ τάξη οι είκοσι, τέσσερεις μάλιστα με το βαθμό «Άριστα», οι: Παπαδημητρίου Κωνσταντία του Θ., Αντωνόπουλος Κων/νος του Δημ., Σταθοχριστόπουλος Ιωάννης του Δ. και Καραγεώργος Γεώργιος του Ηλία.

Το επόμενο σχολικό έτος 1905-1906 ο Ιωάννης Κούρος λειτούργησε το Σχολείο του περιέργως με μόνη πάλι την Α΄ τάξη, την οποία συγκρότησε με νέους μαθητές. Ίσως έκρινε ότι έπρεπε στους προαχθέντες της Α΄ τάξης του περασμένου σχολικού έτους να προσθέσει και αυτούς που θα προάγονταν από την καινούργια Α΄ τάξη προκειμένου να συγκροτήσει βιώσιμη Β΄ τάξη κατά το τρίτο έτος λειτουργίας του Σχολείου του.

Οι μαθητές της Α΄ τάξης, της και μόνης του Σχολαρχείου κατά το δεύτερο έτος λειτουργίας του, ήταν οι εξής:

1. Σκιαδάς Φώτιος του Λ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος εμπόρου.
2. Κούτρης Βλάσιος του Χρ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 13, γιος γεωργού.

3. Σερπάνος Γεώργιος του Ιωάν. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 9, γιος πολιτευτή.
4. Σαφαρίκας Βλάσιος του Γ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 10, γιος δικαστικού κλητήρα.
5. Χασιακής Δημήτριος του Ευστρ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος εμπόρου.
6. Σαφαρίκας Δημήτριος του Γ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος δικαστικού κλητήρα.
7. Κοντογεώργος Α. του Ν. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος γεωργού.
8. Παπαδημητρίου Δ. του Λ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος υπαλλήλου.
9. Τσιάκκας Γεώργ. του Ευθυμ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 11, γιος γεωργού.
10. Σκάνδαλος Κων/νος του Ελευθ. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 13, γιος εμπόρου.
11. Ζαραβέλης Δ. του Γ. από το Σοβολάκου, ετών 12, γιος γεωργού.
12. Παπαθανασίου Δημ. του Γ. από τη Χούνη, ετών 10, γιος ιερέως.
13. Τσέλλος Ευθύμιος του Α. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος γεωργού.
14. Σερπάνος Γεώργιος του Ν. από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 12, γιος γεωργού.
15. Αραχωβίτης Νικ. του Δημ. από την Αράχωβα, ετών 12, γιος δικηγόρου.
16. Αραχωβίτης Ιωάν. του Δημ. από την Αράχωβα, ετών 9, γιος δικηγόρου.
17. Αντωνόπουλος Κων. του Βασ. από τη Χούνη, ετών 12, γιος γεωργού.
18. Καραβάνας Φώτ. του Α. από τη Χούνη, ετών 11, γιος γεωργού.
19. Πρωτόγηρος Δ. του Χ. από τα Αλέστια, ετών 13, γιος γεωργού.
20. Σπυρίδων Γεώργιος από τη Χούνη, ετών 13, γιος γεωργού και
21. Κωτούλας Φ. του Γ. από την Αράχωβα, ετών 13, γιος κτηματία ¹².

Το τρίτο έτος λειτουργίας του, ήτοι το σχ. έτος 1906-1907, το Σχολαρχείο είχε δύο τάξεις: την Α΄ με εννέα (9) μαθητές και τη Β΄ με είκοσι τρεις (23) μαθητές. Σύνολο μαθητών τριάντα δύο (32).

Το τέταρτο έτος, ήτοι το σχ. έτος 1907-1908, αναπτύχθηκε σε πλήρες τριτάξιο Σχολείο και είχε συνολικά σαράντα τρεις (43) μαθητές: επτά (07) στην Α΄ τάξη, δεκαεπτά (17) στη Β΄ τάξη και δεκαεννέα (19) στην Γ΄ τάξη.

Το πέμπτο έτος, ήτοι το σχ. έτος 1908-1909, λειτούργησε με σαράντα έναν (41) συνολικά μαθητές: επτά (07) στην Α΄ τάξη, δέκα (10) στη Β΄ τάξη και είκοσι τέσσερεις (24) στην Γ΄ τάξη.

Το έκτο και τελευταίο του έτος, ήτοι το σχ. έτος 1909-1910, λειτούργησε με δεκατέσσερις (14) μόνο μαθητές: οκτώ (08) στην Α΄ τάξη, δύο (02) στη Β΄ τάξη και τέσσερεις (04) στην Γ΄ τάξη.

Κατά την εξαετή λειτουργία του Σχολαρχείου Αγίου Βλασίου φοίτησαν σ΄ αυτό 74 μαθητές¹³, άλλοι για ένα έτος ή και λιγότερο και άλλοι για μεγαλύτερο διάστημα μέχρι και της πλήρους τριετίας και λήψεως του απολυτηρίου τίτλου τους. Από τους εβδομήντα τέσσερεις (74) αυτούς μαθητές μόνον οι είκοσι εννέα (29) ευτύχησαν να λάβουν απολυτήριο, οι εξής κατά χρονολογική σειρά:

1. Παπαδημητρίου Δημήτριος του Λασκάρεως από τον Άγιο Βλάσιο, γιος υπαλλήλου. (Εμφανίζεται απόφοιτος και στα Αποτελέσματα της 25^{ης} Ιουνίου 1909).
2. Σπυρίδων Γεώργιος του Εμμ. από τη Χούνη, γιος γεωργού.
3. Αλαφογιάννης Κων/νος του Ι. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
4. Τσέλλος Ευθύμιος του Αναστ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
5. Παπαδημητρίου Αναστάσιος του Λ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος υπαλλήλου.
6. Αντωνόπουλος Κων/νος του Δ. από τη Χούνη, γιος γεωργού.
7. Σκάνδαλος Γεώργιος του Δ. από τον Άγιο Βλασιο, γιος κτηματία.
8. Παπανδρέου Δημήτριος από την Κερασιά Θέρμου, γιος ιερέως.
(Αποτελέσματα της 25^{ης} Ιουνίου 1908).
9. Κουτσαντώνης Γεώργιος του Παν. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
10. Κούτρης Βλάσιος του Χρ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
(Αποτελέσματα επανεξετασθέντων της 14^{ης} Σεπτ. 1908).
11. Στάθης Κων/νος του Αλεξ. από τη Χούνη, γιος γεωργού.
12. Σερπάνος Γεώργιος του Νικ. από τον Άγιο Βασίλειο, γιος γεωργού.
13. Ζαραβέλης Δημήτριος του Γεωργ. από το Σοβολάκου, γιος ξυλουργού.
14. Αραχωβίτης Ιωάννης του Δημ. από την Αράχωβα, γιος δικηγόρου.
15. Αραχωβίτης Νικόλαος του Δημ. από την Αράχωβα, γιος δικηγόρου.
16. Κωτούλας Σπυρίδων του Γεωργ. από την Αράχωβα, γιος κτηματία.
17. Καραβάνας Φώτιος του Αλεξ. από τη Χούνη, γιος παντοπώλη.
18. Αντωνόπουλος Κων/νος του Βασ. από τη Χούνη, γιος γεωργού.

19. Σκάνδαλος Κων/νος του Ελευθ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος καφεπώλη.
20. Σιαφαρίκας Δημήτριος του Γεωργ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος δικαστικού κλητήρα.
21. Κούρτης Ιωάννης του Χρ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
22. Σιαφαρίκας Βλάσιος του Γεωργ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος δικαστικού κλητήρα.
23. Χασιακής Δημήτρ. του Ευστρ. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος παντοπώλη.
24. Πρέμος Κων/νος του Αθαν. από τον Άγιο Βλάσιο, γιος γεωργού.
25. Πολυχρόνης Ευστάθιος του Περικλ. από τη Χούνη, ορφανός.
(Αποτελέσματα της 25^{ης} Ιουνίου 1909)
26. Σπυρίδων Νικόλαος του Σπυρίδ. από τη Χούνη, γιος γεωργού.
27. Πολυχρόνης Δημήτριος του Περικλ. από τη Χούνη, ορφανός.
28. Παπαθανασίου Δημήτριος του Γεωργ. από τη Χούνη, γιος ιερέως και
29. Κούρου Βασιλική του Ιωάννου από τον Άγιο Βλάσιο, κόρη του Σχολάρχη¹⁴.
(Αποτελέσματα της 11^{ης} Ιουνίου 1910).

Στους είκοσι εννέα (29) αυτούς αποφοίτους του Σχολαρχείου Αγίου Βλασίου ως προς το βαθμό απόλυσης ξεχώρισαν ο Αντωνόπουλος Κων/νος του Δημητρίου από τη Χούνη, που απολύθηκε με ΑΡΙΣΤΑ, και οι Στάθης Κων/νος του Αλεξάνδρου από τη Χούνη και Παπαδημητρίου Δημήτριος του Λασκάρεως από τον Άγιο Βλάσιο, που απολύθηκαν με ΠΑΝΥ ΚΑΛΩΣ 9^{15/40} και 9^{10/40} αντίστοιχα, δηλαδή σχεδόν με ΑΡΙΣΤΑ.

Στο σημείο αυτό επιμνημοσύνως αξίζει να σημειώσουμε ότι δύο τελειόφοιτοι του σχολικού έτους 1908-1909 δεν πρόλαβαν να πάρουν το απολυτήριό τους:

Ο Κούρτης Κων/νος του Μιχαήλ από τη Χούνη, ετών 19, γιος γεωργού και ο Κουτσαντώνης Γεώργιος του Παναγιώτη από τον Άγιο Βλάσιο, ετών 18, γιος γεωργού, διότι, όπως σημειώνει στο «Γενικό Έλεγχο» ο Σχολάρχης Ιωάννης Κούρος, απέθανε ο πρώτος «κατά Νοέμβριον» και ο δεύτερος «κατά Οκτώβριον» μήνα.

Το διδακτικό έργο του Σχολάρχη Κούρου δεν περιοριζόταν εντός της αίθουσας διδασκαλίας, αλλά προσφερόταν και εκτός αυτής. Για παράδειγμα, όπως προκύπτει από υπηρεσιακή έκθεσή του με ημερομηνία 8 Μαΐου 1910, σε εκδρομή που πραγματοποίησε το σχολείο του στις 29 Απριλίου 1910, βρήκε την ευκαιρία να διδάξει

στους μαθητές του την αξία των δασών και να τους εμπνεύσει την αγάπη προς το φυσικό περιβάλλον. Γράφει χαρακτηριστικά: «Έκδραμών μετά τῶν μαθητῶν τῆς εἰρημένης τάξεως ἐδίδαξα αὐτούς περί δασῶν ἐν γένει, περί χρησιμότητος καί ὠφελείας αὐτῶν εἰς τόν τόπον καί εἰς τόν ἄνθρωπον, περί ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπί τῆς ὑγιεινῆς τοῦ τόπου, περί ζημίας ἔνθα καίονται ἢ ἐλλείπουσι καθόλου δάση. Ἰδίως ἐδίδαξα περί ἐλάτης, εἰδῶν, ὕψους, ἡλικίας καί χρησιμότητος αὐτῆς ὡς ἐργασίμου ξυλείας, πρὸς κατασκευὴν οἰκοδομῶν κλπ. καί ὡς καυσίμου ξυλείας»¹⁵.

Ἡ παραπάνω μαρτυρία δείχνει με τον πιο εύγλωττο τρόπο και τις κοινωνικές διαστάσεις του εν γένει εκπαιδευτικού έργου του Ιωάννη Κούρου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ, ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Οι μαθητές του Σχολαρχείου, όπως ήταν φυσικό, κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους προέρχονταν από τον Άγιο Βλάσιο και το γειτονικό χωριό της Χούνης.

Ειδικότερα, το 50% των μαθητῶν προερχόταν από τον Άγιο Βλάσιο και το 25% από τη Χούνη. Στην τροφοδότηση του Σχολείου ακολουθούν η Αράχωβα με 8% και το Σοβολάκου (σημερινός Ψηλόβραχος) με 5% .

Το υπόλοιπο ποσοστό 12% προερχόταν από το Αγρίνιο, την Καστανούλα Ευρυτανίας, το Παλαιοκάτουνο Δωρίδας, την Κερασιά, τα Αλέστια, τη Σκουτερά, τον Άγιο Βασίλειο και το Ζελίχοβο, δηλαδή από κοντινά στον Άγιο Βλάσιο χωριά ή και από μακρινές του περιοχές. Το τελευταίο οφειλόταν στο γεγονός ότι μια μικρή υπαλληλία, που προερχόταν από άλλα μέρη, στελέχωνε τις δημόσιες υπηρεσίες της έδρας του Σχολαρχείου.

Στα μαθητολογικά στοιχεία του σωζόμενου «Γενικού Ελέγχου» αποτυπώνονται εμφανώς οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες του ορεινού όγκου των Παρακαμπυλίων της εποχής εκείνης.

Καταρχήν διαπιστώνεται ο αγροτικός χαρακτήρας της κοινωνίας του Αγίου Βλασίου και της ευρύτερης περιοχής, αφού η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητῶν εμφανίζει επάγγελμα πατέρα «γεωργός» ή «κτηματικός».

Όσο ορισμένα άλλα επαγγέλματα (υπάλληλος, στρατιωτικός, δικαστικός κλητήρας, πανδοχέας, έμπορος) δείχνουν και τον ελαφρώς ημιαστικό χαρακτήρα της κωμόπολης του Αγίου Βλασίου.

Οι συχνές διακοπές της φοίτησης, οι μετά από δύο ή και τρία χρόνια επανεγγραφές, οι απορρίψεις λόγω μη ανανέωσης της εγγραφής, τα πολλά περιστατικά ορφάνιας και άλλα στοιχεία φανερώνουν τα οικονομικά και κοινωνικά εμπόδια, με τα οποία καλούνταν να παλέψουν οι μαθητές του Σχολαρχείου και τα οποία σε πολύ μεγάλο βαθμό υπερνίκησαν.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί ο σχεδόν πλήρης αποκλεισμός των γυναικών από τη μεταδημοτική εκπαίδευση, αφού οι μαθήτριες του Σχολαρχείου εκπροσωπούν μόλις το 4% του μαθητικού δυναμικού. Και αυτές προέρχονται αποκλειστικά από οικογένειες ανώτερου κοινωνικού και μορφωτικού επιπέδου δεδομένου ότι πρόκειται για την Αλεξάνδρα Κοντογεώργου, κόρη Δημάρχου, τη Βασιλική Κούρου, κόρη του Σχολάρχη, και την Παπαδημητρίου Κωνσταντία, κόρη συνταξιούχου Δημοδιδασκάλου.

Ως προς τη διαγωγή των μαθητών παρατηρούμε ότι δεν καταγράφεται απολύτως κανένα αρνητικό περιστατικό. Η διαγωγή όλων των μαθητών όλων των τάξεων καθ' όλη την εξαετή λειτουργία του Σχολαρχείου χαρακτηρίζεται «Κοσμία», που αντιστοιχεί προς τη σημερινή «Κοσμιότητα». Χωρίς υπερβολή στον καθολικό χαρακτηρισμό των μαθητών ως κοσμίων αντανακλώνται ο φιλήσυχος, τίμιος, ηθικός και ενάρετος χαρακτήρας των κατοίκων της περιοχής, ασφαλώς δε και το παιδαγωγικό και ηθοπλαστικό έργο του Σχολάρχη Κούρου και του διδασκάλου Πυρπύλη.

Το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου συνέβαλε σημαντικά στην πνευματική και κοινωνική εξύψωση του Δήμου Παρακαμπυλίων. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι πολλοί τρόφιμοί του προχώρησαν σε περαιτέρω σπουδές, πέτυχαν υψηλές διακρίσεις στον κοινωνικό στίβο ή με τη μόρφωση που πήραν είχαν το κατάλληλο υπόβαθρο, για να στηρίξουν πάνω σ' αυτό την πρόοδο και επιστημονική εξέλιξη των παιδιών τους.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΕΙΟΥ

Μέσα από συνεντεύξεις με απογόνους των μαθητών του Σχολαρχείου συγκεντρώσαμε αρκετά στοιχεία γύρω από την επιστημονική, επαγγελματική και κοινωνική εξέλιξη των τελευταίων¹⁶.

Τα εκθέτουμε με ιδιαίτερο σεβασμό προς την τοπική ιστορία αλλά και προς τη μνήμη του Σχολάρχη Ιωάννη Κούρου, ο οποίος λειτούργησε ως πνευματικός μοχλός προώθησης αυτών των ανθρώπων

σε εποχή, που η περιοχή τους μαστιζόταν από μεγάλη ένδεια, υλική και πνευματική.

Η επικοινωνία μας με τους παραπάνω απογόνους επιτεύχθηκε κυρίως με τη συμβολή της συναδέλφου Χρυσούλας Σπυρέλη, την οποία και ευχαριστούμε θερμά. Εκ των πραγμάτων όμως τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής είναι ελλιπή. Θα είμαστε ευγνώμονες στον οποιονδήποτε, ο οποίος με πρόσθετα στοιχεία θα μας έδινε τη δυνατότητα να την κάνουμε πληρέστερη.

Από τους μαθητές που αξιώθηκαν και έλαβαν το Απολυτήριο του Σχολαρχείου Αγίου Βλασίου:

1. Ο Παπαδημητρίου Δημήτριος του Λάσκαρη από τον Άγιο Βλάσιο έγινε Γραμματέας και επί σειρά ετών Πρόεδρος της Κοινότητας Αγίου Βλασίου. Για ένα διάστημα υπηρέτησε ως γραμματοδιδάσκαλος στην Αλευράδα Βάλτου, ενώ εργάστηκε και ως στενογράφος στη Βουλή των Ελλήνων. Στην ιδιαίτερη πατρίδα του κατέλιπε μνήμη αγαθού και λογίου γέροντος.
2. Ο Παπαδημητρίου Αναστάσιος του Λάσκαρη, αδελφός του προηγούμενου, φλεγόμενος από πατριωτισμό έσπευσε να καταταχθεί εθελοντής στον ελληνικό στρατό και να συμμετάσχει στους βαλκανικούς πολέμους. Μόλις 21 ετών έπεσε ηρωικά ως επιλοχίας το Φεβρουάριο του 1913 στο Μπιζάνι.
3. Ο Σπυρίδων Γεώργιος του Εμμανουήλ από τη Χούνη έγινε δάσκαλος και ακολούθως σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Αναδείχθηκε Γενικός Επιθεωρητής Μέσης Εκπαιδεύσεως.
4. Ο Σπυρίδων Νικόλαος του Εμμανουήλ (αναφέρεται και ως του Σπυρίδωνος), αδελφός του προηγούμενου, σταδιοδρόμησε στον ελληνικό στρατό. Αποστρατεύθηκε με το βαθμό του συνταγματάρχη. Διετέλεσε συνεργάτης του Νικολάου Πλαστήρα.
5. Ο Αλαφογιάννης Κωνσταντίνος του Ιωάννη από τον Άγιο Βλάσιο έγινε δάσκαλος και ακολούθως σπούδασε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε ως δικηγόρος στο Αγρίνιο.
6. Ο Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος του Δημητρίου, ο οποίος έλαβε το Απολυτήριό του με «ΑΡΙΣΤΑ», από τη Χούνη, έγινε δασονόμος και συνταξιοδοτήθηκε ως ανώτερος υπάλληλος του Ινστιτούτου Δασικών Ερευνών στην Αθήνα.
7. Ο Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος του Βασιλείου από τη Χούνη έγινε δάσκαλος.
8. Ο Κούτρης Βλάσιος του Χρήστου από τον Άγιο Βλάσιο σταδιοδρόμησε στον ελληνικό στρατό και έφτασε στο βαθμό του λοχαγού. Αποστρατεύτηκε πρόωρα λόγω σοβαρού τραυματισμού

σε μάχη από σφαίρα που δέχθηκε στο κεφάλι. Το εχθρικό βόλι δεν κατέστη δυνατό να αφαιρεθεί απ' το κεφάλι του και σιγά σιγά άρχισε να βλάπτει ανεπανόρθωτα και τις διανοητικές του λειτουργίες, ενώ πρόωρα τον οδήγησε και στο θάνατο.

9. Ο Κούτρης Ιωάννης του Χρήστου, αδελφός του προηγούμενου, διετέλεσε Πρόεδρος της Κοινότητας του Αγίου Βλασίου για τέσσερεις τετραετίες. Ήταν πολιτευτής του κόμματος των Φιλελευθέρων του Ελευθερίου Βενιζέλου. Για ένα διάστημα προσέφερε τις υπηρεσίες του ως γραμματοδιδάσκαλος στους Χαλκιοπούλους Βάλτου.
10. Ο Αραχωβίτης Ιωάννης του Δήμου από την Αράχωβα (πρόκειται για γιο του δικολάβου Κωτούλα Δήμου) έγινε αγρονόμος.
11. Ο Αραχωβίτης Νικόλαος του Δήμου, αδελφός του προηγούμενου, μετανάστευσε στην Αμερική.
12. Ο Σκάνδαλος Γεώργιος του Δημητρίου από τον Άγιο Βλάσιο επίσης μετανάστευσε στην Αμερική.
13. Ο Καραβάνας Φώτιος του Αλεξ. από τη Χούνη ίδρυσε πανδοχείο στο Αγρίνιο.
14. Ο Σαφαρίκας Δημήτριος του Γεωργίου από τον Άγιο Βλάσιο έμεινε στο χωριό του, αλλά ως εγγράμματος προσέφερε πολλές φορές τις υπηρεσίες του ως γραμματοδιδάσκαλος σε δημοτικά σχολεία χωριών της περιοχής.
15. Ο Σαφαρίκας Βλάσιος του Γεωργίου, αδελφός του προηγούμενου, σταδιοδρόμησε στην Ελληνική Χωροφυλακή. Έγινε ανώτερος αξιωματικός της και τιμήθηκε με πέντε παράσημα για την πλούσια εθνική του προσφορά.
16. Ο Παπαθανασίου Δημήτριος του Γεωργίου από τη Χούνη προσήλθε στις τάξεις του ιερού κλήρου και υπηρέτησε ως εφημέριος επί πολλές δεκαετίες στα χωριά Σαργιάδα και Χούνη.
17. Η Κούρου Βασιλική του Ιωάννη, κόρη του Σχολάρχη Κούρου, παντρεύτηκε τον Γεώργιο Τσαλάκο και είναι η μητέρα του Ιωάννη Τσαλάκου, Δικηγόρου Αθηνών, ο οποίος με πληθώρα ενεργειών και πρωτοβουλιών αγωνίζεται για την ιστορική ανάδειξη της προσωπικότητας και της μεγάλης προσφοράς του Σχολάρχη, του εκ μητρός παππού του.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε ότι, όπως προκύπτει απ' το σωζόμενο «Γενικό Έλεγχο Αποτελέσματος Ενιαυσίων Εξετάσεων» του Σχολαρχείου, η τελευταία υπογραφή που έθεσε ο Σχολάρχης επί Απολυτηρίου ήταν αυτή που έθεσε στον απολυτήριο τίτλο της κόρης

του Κούρου Βασιλικής στις 11 Ιουνίου 1910 κλείνοντας με την πράξη του αυτή τη λαμπρή εκπαιδευτική του σταδιοδρομία.

Από τους μαθητές που φοίτησαν απλώς για ένα έτος ή και περισσότερο στο Σχολαρχείο, αλλά δεν ολοκλήρωσαν τον κύκλο των σπουδών τους ή τον ολοκλήρωσαν σε άλλο Σχολαρχείο:

1. Ο Σαφαρίκας Μιχαήλ του Γεωργίου, αδελφός του προαναφερθέντος Σαφαρίκα Βλασίου, κατατάχθηκε στην Ελληνική Χωροφυλακή και εξελίχθηκε σε αξιωματικό της.
2. Η Παπαδημητρίου Κωνσταντία του Θ., κόρη Δημοδιδασκάλου από τον Άγιο Βλάσιο, η οποία προήχθη με ΑΡΙΣΤΑ από την Α' τάξη κατά το σχ. έτος 1904-1905, έγινε δασκάλα και υπηρέτησε με υποδειγματικό ζήλο την ελληνική δημοτική εκπαίδευση μαζί με το σύζυγό της δάσκαλο Ευθύμιο Στούμπο.
3. Ο Κωτούλας Φώτιος του Γ. από την Αράχωβα έγινε ανώτερος αξιωματικός του ελληνικού στρατού.
4. Ο Παπαελευθερίου Γεώργιος από την Αράχωβα (γιος του ιερέα Λωρίδα Ελευθερίου) έγινε ιερέας και υπηρέτησε ως εφημέριος στην Αράχωβα ως παπα- Γιώργης Λωρίδας (†1952).
5. Ο Νταής Βασίλειος του Παναγιώτη από τον Άγιο Βλάσιο εισήλθε επίσης στον ιερό κλήρο και για δεκαετίες υπηρέτησε ως εφημέριος στον Κάτω Άγιο Βλάσιο.
6. Ο Κούρτης Ιωάννης του Δημητρίου από τη Χούνη υπηρέτησε ως Πρόεδρος της κοινότητας του χωριού του.
7. Ο Παπαδημητρίου Παναγιώτης του Λάσκαρη σταδιοδρόμησε ως δασικός υπάλληλος στην Αττική.
8. Ο Σκιαδάς Βλάσιος και ο αδελφός του Σκιαδάς Φώτιος, τέκνα του ιδιοκτήτη του κτηρίου που στέγαζε το Σχολαρχείο Λουκά Σκιαδά, μετανάστευσαν στην Αμερική.

Εξ αυτών ο Βλάσιος Σκιαδάς είχε μεγάλη οικονομική πρόοδο στην αλλοδαπή και αναδείχθηκε μεγάλος ευεργέτης της γενέτειράς του. Το 1939 ήρθε για πρώτη φορά στην Ελλάδα από τα ξένα, το 1952 ξαναήλθε και με δαπάνες του ανήγειρε το σημερινό Ιερό Ναό του Αγίου Βλασίου στη θέση του παλαιού ναού, που ήταν αφιερωμένος στο Γενέσιο της Θεοτόκου και είχε καεί.

Ο Βλάσιος Σκιαδάς έκτοτε επισκεπτόταν κάθε καλοκαίρι το χωριό του μέχρι το 1973. Πέθανε το 1970.

Καρπός της αγάπης του για τον Άγιο Βλάση είναι και ο δρόμος, που έγινε με δαπάνη του, και συνδέει τον κύριο οδικό άξονα της περιοχής με το Ναό του Αγίου Βλασίου.¹⁶

Η επαγγελματική εξέλιξη των μαθητών του Σχολαρχείου, όπως εκτέθηκε παραπάνω, σαφώς καταδεικνύει ότι αυτοί στελέχωσαν και υπηρέτησαν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα τέσσερεις κορυφαίους θεσμικούς πυλώνες της νεοελληνικής κοινωνίας, ήτοι το στρατό, την εκπαίδευση, την Εκκλησία και την τοπική αυτοδιοίκηση. Στο γεγονός αυτό διαβλέπει κανείς την επιθυμία για ταχεία και βέβαιη επαγγελματική αποκατάσταση των γόνων της τότε αγιοβλασίτικης κοινωνίας, αλλά συγχρόνως διαπιστώνει και την αδιαμφισβήτητη αντανάκλαση των ιδεολογικών ροπών της ελληνικής κοινωνίας των αρχών του 20ού αιώνα. Το εθνικό, το εκπαιδευτικό, το θρησκευτικό και το κοινοτικό ιδεώδες κατέχουν υψηλή θέση στην αξιολογική κλίμακα των ανθρώπων της εποχής και τα ιδεώδη αυτά «λόγω και έργω» τα μεταλαμπαδεύουν στις ψυχές των παιδιών τους.

ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ

Το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου ιδρύεται και λειτουργεί σε μια κρίσιμη και μεταβατική εποχή για το νεοελληνικό κράτος.

Επτά χρόνια πριν απ' την ίδρυσή του συνέβη ο ατυχής πόλεμος του 1897 με την εθνική μας ταπείνωση και τις ολέθριες οικονομικές του συνέπειες, ενώ πέντε χρόνια μετά την ίδρυσή του είχαμε το κίνημα του 1909 στο Γουδί, που εξέφραζε το πανελλήνιο αίτημα για εκσυγχρονιστικές μεταρρυθμίσεις στο στρατό, το δημόσιο βίο, την εκπαίδευση και τους κοινωνικούς θεσμούς.

Μέσα σ' αυτό το ιστορικό πλαίσιο η ίδρυση και η λειτουργία του Σχολαρχείου Αγίου Βλασίου ήταν ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός του Δήμου Παρακαμυλιών.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Βλ. Σ. Δ. Κορακίτη, Ελληνικόν Σχολείον - Ελληνοδιδάσκαλος, στη Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαιδεία, τ. 2, Αθήναι 1967, σ. 475. Πρβλ. και Χρ. Λέφα, Ιστορία της Εκπαιδευσεως, Αθήναι 1942, σ. 38.
2. Αλέξη Δημαρά, Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε (Τεκμήρια Ιστορίας), τόμ. Α', Αθήνα 1990, σ. 60.
3. Όπως παραπάνω.
4. Βλ. Σπύρου Ευαγγελόπουλου, Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, τεύχος Α', Αθήνα 1989², σ. 123.
5. Βλ. Σ. Δ. Κορακίτη, όπως παραπάνω, σ. 476.

6. Βλ. Σ. Δ. Κορακίτη, όπως παραπάνω, σ. 475 και Αλέξη Δημαρά, Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε (Τεκμήρια Ιστορίας), τόμ. Β΄, Αθήναι 1990, σ. 169-171.
7. Πληροφορίες περί του κτηρίου που στέγασε το Σχολαρχείο Αγίου Βλασίου μας έδωσαν στις 20-6-2012 οι έγγονοι του Λουκά Σκιαδά: α) Λουκάς Σκιαδάς του Δημητρίου, αξιωματικός Πολεμ. Αεροπορίας ε.α., κάτοικος Αγρινίου και β) Λουκάς Σκιαδάς του Λεωνίδα, συνταξ. Υπάλληλος ΑΤΕ- Ιεροψάλτης, κάτοικος Αγρινίου. Βλ. και Κωνσταντίας Σκανδάλου-Κορδολαίμη, όπως παραπάνω, σελ. 12, 19.
8. Βλ. «Βιβλίον Πράξεων Συλλόγου Διδασκάλων Ελληνικού Σχολείου Αγρινίου», σελ. 102-103, 110-111.
9. Βλ. Χρυσούλας Σπυρέλη, Ιωάννης Τσαλάκος & ο Σχολάρχης Ιωάννης Κούρος (1854-1912), Αγρίνιο 2012, σελ. 51-62, όπου αναλυτικό χρονολόγιο του βίου του Σχολάρχη Ιωάννη Κούρου, και σελ. 98-99, όπου στοιχεία από τον υπηρεσιακό του φάκελο, που φυλάσσεται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Πρβλ. και Νικολάου Σκιαδά, Άγιος Βλάσιος, στην Αιτωλοακαρνανική και Ευρυτανική Εγκυκλοπαιδεία, τόμος Α΄, εκδότης Ιωάννης Κουφός, χ. χ. , σελ. 96, Κωνσταντίας Σκανδάλου-Κορδολαίμη, Γυμνάσιο Αγίου Βλασίου Αιτωλ/νίας (1963-2007), Λεύκωμα-Αναμνήσεις, Αθήνα 2007, σ. 15, Αρχιμ. Συμεών Τσιρώνη, Ο Άγιος Βλάσιος Αιτωλοακαρνανίας, Ναύπακτος 2009, σ. 88-89.
10. «Γενικός Έλεγχος Αποτελέσματος Ενιαυσίων Εξετάσεων» (1904-1910) του Ελληνικού Σχολείου Αγίου Βλασίου, που βρίσκεται στα Αρχεία του 1^{ου} Γενικού Λυκείου Αγρινίου, σελ. 4, 6 και 7, όπου ο δάσκαλος Γεώργιος Κ. Πυρπύλης συνυπογράφει με το Σχολάρχη Ιωάννη Κούρο τα «Αποτελέσματα».
11. Περί της καταγωγής και διδακτικής δράσης στο Θέρμο Τριχωνίδος του δασκάλου Γεωργίου Κ. Πυρπύλη πληροφορήσε τον γράφοντα τον Ιούνιο του 2010 ο συνταξιούχος δάσκαλος Αθανάσιος Πυρπύλης, κάτοικος Αγρινίου και απόγονος του Γεωργίου Πυρπύλη.
12. «Γενικός Έλεγχος...», όπως παραπάνω, σελ. 2.
13. Παραθέτουμε με αλφαβητική σειρά τα ονόματα των μαθητών αυτών σημειώνοντας και τον τόπο καταγωγής τους καθώς και το επάγγελμα του πατέρα τους:

Όνομα	Τόπος καταγωγής	Επάγγελμα πατέρα
1. Αλαφογιάννης Κων/νος του Ιωάννη	Άγιος Βλάσιος	Κτηματικός
2. Αντώνης Ηλίας του Γ.	Χούνη	Γεωργός
3. Αντωνόπουλος Κων/νος του Βασ.	Χούνη	Γεωργός
4. Αντωνόπουλος Κων/νος του Δημ.	Χούνη	Γεωργός
5. Αραχωβίτης Ιωάννης του Δημ.	Αράχωβα	Δικηγόρος
6. Αραχωβίτης Νικ. του Δημ.	Αράχωβα	Δικηγόρος
7. Γούσας Ιωάννης του Β.	Άγιος Βλάσιος	Ορφανός
8. Γωγούσης Αριστείδης του Βλασίου	Άγιος Βλάσιος	Κτηματικός
9. Ζαραβέλης Δημ. του Γ.	Σοβολάκου	Γεωργός-Ξυλουργός
10. Ζιάγγας Αθανάσιος του Β.	Αγρίνιον	Υπολοχαγός
11. Ζιάγγας Κων/νος του Β.	Αγρίνιον	Υπολοχαγός
12. Καλογεράς Δημήτριος του Γεωργίου	Σοβολάκου	Γεωργός
13. Καντάς Παναγιώτης του Χαραλ.	Παλαιοκάτουνον Δωρίδος	Υπάλληλος
14. Καραβάνας Φώτ. του Αλεξ.	Χούνη	Γεωργός-Παντοπώλης
15. Καραγεώργος Γεώργιος του Ηλία	Άγιος Βλάσιος	Ορφανός
16. Κονίδας Κων/νος του Επ.	Καστανούλα	Γεωργός
17. Κοντογεώργος Αλέξ. του Ν.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
18. Κοντογεώργου Αλεξάνδρα του Σ.	Άγιος Βλάσιος	Δήμαρχος
19. Κούρος Βασίλειος του Ιωάννου	Άγιος Βλάσιος	Σχολάρχης
20. Κούρου Βασιλική του Ι.	Άγιος Βλάσιος	Σχολάρχης
21. Κούρτης Ιωάννης του Δ.	Χούνη	Γεωργός
22. Κούρτης Κων/νος του Μιχαήλ	Χούνη	Γεωργός
23. Κουσιάρης Δημήτριος του Α.	Σοβολάκου	Γεωργός
24. Κούτρης Βλάσιος του Χρ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
25. Κούτρης Ιωάννης του Χρ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
26. Κουτσαντώνης Γεώργιος του Παν.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
27. Κουτσαντώνης Στυλιανός του Κ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
28. Κωτούλας Σπυρίδων του Γ.	Αράχωβα	Κτηματικός
29. Κωτούλας Φ. του Γ.	Αράχωβα	Κτηματικός
30. Μάλαινος Δημήτριος του Ι.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
31. Μανώλης Εμμανουήλ του Αναστ.	Χούνη	Γεωργός
32. Μπουρλής Ιωάννης του Σπ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
33. Νταής Βασίλειος του Π.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
34. Νταής Κων/νος του Δ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
35. Νταής Κων/νος του Φωτίου	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
36. Παπαδημητρίου Κωνσταντία του Θ.	Άγιος Βλάσιος	Δημοδιδάσκαλος
37. Παπαδημητρίου Αναστάσιος του Λασκάρως	Άγιος Βλάσιος	Υπάλληλος
38. Παπαδημητρίου Δημήτριος του Λασκάρως	Άγιος Βλάσιος	Υπάλληλος
39. Παπαδημητρίου Παναγιώτης του Λασκάρως	Άγιος Βλάσιος	Υπάλληλος
40. Παπαελευθερίου Γεώργιος	Αράχωβα	Ορφανός
41. Παπαζαχαρίας Μιχαήλ του Ηρ.	Χούνη	Γεωργός
42. Παπαθανασίου Δημήτριος του Γεωργίου	Χούνη	Ιερεύς
43. Παπανδρέου Δημήτριος	Κερασιά Θέρμου	Ιερεύς

44. Παυλόπουλος Δημήτριος του Κων/νου	Σκουτερά Τριχωνίδος	Κτηματικός
45. Πλυταριάς Βλάσιος του Δ.	Άγιος Βλάσιος	Ορφανός
46. Πολυχρόνης Δημήτριος του Περικλ.	Χούνη	Ορφανός
47. Πολυχρόνης Ευστάθιος του Περ.	Χούνη	Ορφανός
48. Πρέμος Κων/νος του Αθαν.	Άγιος Βλάσιος	Εργάτης-Γεωργός
49. Πρωτόγνηρος Δημήτριος του Χαρ.	Αλέστια	Γεωργός
50. Σαφαρίκας Βλάσιος του Γ.	Άγιος Βλάσιος	Δικαστικός κλητήρ
51. Σαφαρίκας Δημήτριος του Γ.	Άγιος Βλάσιος	Δικαστικός κλητήρ
52. Σαφαρίκας Μιχαήλ του Γεωργίου	Άγιος Βλάσιος	Δικαστικός κλητήρ
53. Σερπάνος Γεώργιος του Ιωάννου	Άγιος Βλάσιος	Πολιτευτής
54. Σερπάνος Γεώργιος του Ν.	Άγιος Βασίλειος	Γεωργός
55. Σιαφαρίκας Δημήτριος του Αλεξ.	Άγιος Βλάσιος	Ορφανός
56. Σκάνδαλος Γεώργιος του Δ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
57. Σκάνδαλος Θεοφάνης του Πέτρου	Άγιος Βλάσιος	Κτηματικός
58. Σκάνδαλος Κων/νος του Ελευθερίου	Άγιος Βλάσιος	Έμπορος-Καφεπώλης
59. Σκιαδάς Βλάσιος του Λουκά	Άγιος Βλάσιος	Έμπορος
60. Σκιαδάς Κων/νος του Λουκά	Άγιος Βλάσιος	Έμπορος
61. Σκιαδάς Φώτιος του Λουκά	Άγιος Βλάσιος	Έμπορος
62. Σπυρίδων Γεώργιος του Εμμ.	Χούνη	Γεωργός
63. Σπυρίδων Νικόλαος του Εμμ.	Χούνη	Γεωργός
64. Σπυρίδων Νικόλαος του Σπ.	Χούνη	Γεωργός
65. Στάθης Κων/νος του Αλεξ.	Χούνη	Γεωργός
66. Σταθοχριστόπουλος Ιωάννης του Δ..	Χούνη	Γεωργός
67. Στουρνάρας Κων/νος του Αλεξίου	Χούνη	Κτηματικός
68. Στουρνάρας Σπυρίδων του Αλεξίου	Χούνη	Κτηματικός
69. Σχίζας Κων/νος του Β.	Αράχωβα	Γεωργός
70. Τομαράς Λάμπρος του Δ.	Σοβολάκου	Γεωργός
71. Τσέλλος Ευθύμιος του Αναστ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
72. Τσιάκλας Γεώργιος του Ευθ.	Άγιος Βλάσιος	Γεωργός
73. Χασιακής Δημήτριος του Ευστρ.	Άγιος Βλάσιος	Έμπορος-Πανδοχεύς
74. Χολ.... (;) Νικόλαος του Σπυρ.	Ζελίχοβον Τριχωνίδος	Κτηματικός

14. «Γενικός Έλεγχος...», όπως παραπάνω, σελ. 6, 7, 8, 9 και 10.

15. Βλ. Χρυσούλας Σπυρέλη, όπως παραπάνω, σελ. 59-60.

16. Τα στοιχεία γύρω από την επιστημονική, επαγγελματική και κοινωνική εξέλιξη των μαθητών του Σχολαρχείου μάς δόθηκαν τον Ιούνιο του 2012, ως ακολούθως:

1. Για τους Παπαδημητρίου Δημήτριο του Λάσκαρη, Παπαδημητρίου Αναστάσιο του Λάσκαρη και Παπαδημητρίου Παναγιώτη του Λάσκαρη από τον κ. Γεώργιο Παπαδιά, απόστρατο αξιωματικό της Χωροφυλακής, ετών 86, κάτοικο Αγίου Βλασίου, γαμβρό του Παπαδημητρίου Δημητρίου από τη θυγατέρα του Νίτσα.

2. Για τους Σπυρίδωνα Γεώργιο του Εμμανουήλ, Σπυρίδωνα Νικόλαο του Εμμανουήλ, Αντωνόπουλο Κωνσταντίνο του

- Δημητρίου, Αντωνόπουλο Κωνσταντίνο του Βασιλείου, Καραβάνα Φώτιο του Αλεξ., Παπαθανασίου Δημήτριο του Γεωργίου και Κούρτη Ιωάννη του Δημητρίου από τον κ. Ιωάννη Νταλαπέρα, συνταξιούχο δασοφύλακα, ετών 76, κάτοικο Χούνης, εγγονό του Σπυρίδωνος Γεωργίου.
3. Για τον Αλαφογιάννη Κωνσταντίνο του Ιωάννη από την απόγονό του κ. Σπυριδούλα Ανδρώνη, καθηγήτρια θεολόγο του Γυμνασίου Παναιτωλίου, κάτοικο Αγρινίου.
  4. Για τους Κούρτη Βλάσιο του Χρήστου, Κούρτη Ιωάννη του Χρήστου, Νταή Βασίλειο του Παναγιώτη και Σαφαρίκα Δημήτριο του Γεωργίου από τον κ. Στυλιανό Κούρτη, ιεροψάλτη, ετών 80, κάτοικο Αγίου Βλασίου, γιο του εκ των ανωτέρω Ιωάννη Κούρτη.
  5. Για τους Αραχωβίτη Ιωάννη του Δημ., Αραχωβίτη Νικόλαο του Δημ., Κωτούλα Φ. του Γ. και Παπαελευθερίου Γεώργιο από τον κ. Βασίλειο Παπαθανασίου, παλαιό Πρόεδρο της Κοινότητας Αράχωβας, ετών 78, κάτοικο Αγρινίου.
  6. Για τον Σκάνδαλο Γεώργιο του Δημητρίου από τον κ. Πέτρο Σκάνδαλο του Βλασίου, τ. Αντιδήμαρχο Δήμου Παρακαμπυλίων, κάτοικο Αγρινίου.
  7. Για τους Σαφαρίκα Βλάσιο του Γεωργίου και Σαφαρίκα Μιχαήλ του Γεωργίου από την κ. Δέσποινα Γεωργιάδου, καθηγήτρια θεολόγο, κάτοικο Αγρινίου, απόγονό τους.
  8. Για την Κούρου Βασιλική του Ιωάννη από το γιο της κ. Γιάννη Τσαλάκο, δικηγόρο Αθηνών.
  9. Για την Παπαδημητρίου Κωνσταντία του Θ. από την κ. Χρυσούλα Σπυρέλη, Σχολ. Σύμβουλο Φιλολόγων.
  10. Για τους Σκιαδά Βλάσιο του Λουκά και Σκιαδά Φώτιο του Λουκά από τους κ.κ. Λουκά Σκιαδά του Δημ. και Λουκά Σκιαδά του Λεωνίδα, όπως παραπάνω.

ΦΩΤΙΟΣ Ι. ΜΑΛΑΙΝΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΟΣ-ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ